

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

155

Vragen van het lid **Eerdmans** (JA21) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over *de aanhoudende onveiligheid in Budel en Maarheeze* (ingezonden 29 augustus 2023).

Antwoord van Staatssecretaris **Van der Burg** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 5 oktober 2023). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2023–2024, nr. 4.

Vraag 1

Bent u op de hoogte van de berichten ««Ernstige overlast» van asielzoekers in Maarheeze: bankjes weg en camera's in winkelgebied»¹ en «Vrijwilligers houden toezicht in supermarkten na overlast azc: «Personeel en klanten voelen zich veiliger»»²?

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Welke boodschap heeft u aan de ondernemers in Budel en Maarheeze die al tijden geconfronteerd worden met aanhoudend geweld en overlast, dankzij falend beleid?

Antwoord 2

Overlastgevend gedrag in het winkelgebied is onaanvaardbaar. De signalen van ondernemers neem ik dan ook uiterst serieus. Inmiddels ligt er een stevig pakket aan maatregelen om overlast te voorkomen en aan te pakken. Dat desondanks toch incidenten plaatsvinden, sterkt mijn ambitie om de nationale aanpak verder te versterken.

Dat doe ik specifiek ten aanzien van de situatie in Budel en Maarheeze door een speciaal team van vier mobiele toezichthouders te faciliteren. Daarnaast wordt in navolging van de werkmethode in Ter Apel ook op de COA-locatie in

¹ AD, 24 augustus 2023, «Ernstige overlast» van asielzoekers in Maarheeze: bankjes weg en camera's in winkelgebied (<https://www.ad.nl/cranendonck/ernstige-overlast-van-asielzoekers-in-maarheeze-bankjes-weg-en-cameras-in-winkelgebied~a144d857/>).

² Eindhovens Dagblad, 24 augustus 2023, Vrijwilligers houden toezicht in supermarkten na overlast azc: «Personeel en klanten voelen zich veiliger» (<https://www.ed.nl/cranendonck/vrijwilligers-houden-toezicht-in-supermarkten-na-overlast-azc-personeel-en-klanten-voelen-zich-veiliger~ae32e0db/?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F>).

de gemeente Cranendonck op korte termijn gestart met het snel en slagvaardig afhandelen van asielzoekers met een kansarme aanvraag. Op die manier blijven deze asielzoekers niet langer in de opvang dan nodig en worden potentiële overlastgevers die niet oprecht bescherming zoeken, ontmoedigd om naar Nederland te komen.

In het kader van overlastpreventie worden (potentiële) overlastgevers – ongeacht de kansrijkheid van de asielaanvraag – vanuit Budel en Ter Apel aangedragen om (na de aanmeldprocedure) versneld te worden doorgestuurd naar andere opvanglocaties. Of iemand hiervoor in aanmerking komt wordt, op basis van ervaring en deskundigheid, bepaald door COA-medewerkers op locatie.

Daarnaast faciliteert het Rijk de gemeenten die overlast van asielzoekers ervaren, waaronder de gemeente Cranendonck, met financiële middelen om zelf aanvullende maatregelen te nemen. Denk bijvoorbeeld aan het plaatsen van cameratoezicht.

Met deze maatregelen wil ik zorgen dat het draagvlak voor de opvang van vluchtelingen die oprecht bescherming zoeken en die geen overlast veroorzaken, behouden blijft.

Vraag 3 en 4

Hoe kijkt u aan tegen het feit dat er in Nederland vrijwilligers de veiligheid in Nederland mede moeten waarborgen vanwege aanhoudende overlast?

Bent u het met de stelling eens dat veiligheid een kerntaak van de overheid is, en dat het onaanvaardbaar is dat burgers gedwongen worden zelf maatregelen te treffen om deze veiligheid te waarborgen in Maarheeze en Budel? Zo ja, waarom? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3 en 4

In principe ben ik verheugd wanneer burgers betrokken zijn en verantwoordelijkheid nemen in hun eigen omgeving. De politie is er echter voor de handhaving van de wet en de openbare orde, dat is niet een taak voor burgers. De inzet van vrijwilligers en buurtpreventie moet gericht zijn op het tijdig signaleren van problemen. Waar burgers zich verenigen in bijvoorbeeld een initiatief als buurtpreventie, moet daarom een goede verbinding met de politie voorop staan. Zo kunnen burgers, als de oren en ogen van de wijk, en de politie, als handhavers van de openbare orde, elkaar versterken in de zorg voor veiligheid op straat.

Vraag 5

Het artikel vermeldt dat de aanwezigheid van de vrijwilligers van Buurtpreventie als burgerwacht een positief effect heeft op de veiligheid in en rondom de supermarkten. Echter wordt gesteld dat er hierdoor een mogelijk uitwijkingseffect van winkeldieven van de ene locatie naar de andere plaatsvindt. Betekent dit dat straks op meer plekken in Brabant dergelijke initiatieven van vrijwilligers nodig zijn? Kunt u dit toelichten?

Antwoord 5

De organisaties in de asielketen en strafrechtketen hebben hun krachten gebundeld om overlast door asielzoekers te voorkomen en bestrijden. Als desondanks strafbare incidenten plaatsvinden, wordt door politie en OM lik-op-stuk gegeven en werken de organisaties in de asielketen aan een persoonsgerichte aanpak om de aanvraag van de overlastgever zo snel mogelijk af te handelen zodat gestart kan worden met de vertrekprocedure. Indien sprake is van zogenaamde uitwijking, dan zullen de politie en het OM optreden. Voorts kan een gemeente in samenwerking met de lokale driehoek aanvullende maatregelen treffen in het winkelgebied, zoals reeds in Maarheeze en Budel is gedaan.

Vraag 6

Kunt u inzichtelijk maken hoeveel incidenten in en rondom het asielzoekerscentrum (azc) in Budel dit jaar hebben plaatsgevonden? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 6

Het COA publiceert jaarlijks een incidentenoverzicht op locatieniveau. Het gaat om gebeurtenissen waarbij de veiligheid, leefbaarheid en beheersbaarheid op een locatie in het geding zijn. Het meeste recente incidentenoverzicht,

dus ook voor azc Budel, beslaat het jaar 2022 en is te raadplegen op de website van het COA³. De cijfers over 2023 komen in 2024 beschikbaar, zodat ze goed vergelijkbaar zijn met de jaren daarvoor.

Vraag 7

Kunt u inzichtelijk maken hoeveel dieven en overlastgevers er zijn opgepakt en vervolgd? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Jaarlijks doet het WODC onderzoek naar incidenten en misdrijven waar COA-bewoners bij betrokken zijn. Afgelopen juni heb ik het meest recente rapport, dat gaat over de periode 2017 -2022, met uw Kamer gedeeld.⁴ In deze rapportage wordt op landelijk niveau inzichtelijk gemaakt hoeveel verdachten per delictcategorie, waaronder vermogensmisdrijven als winkeldiefstal, in het voorgaande jaar zijn geregistreerd en hoeveel zaken door het Openbaar Ministerie per delictcategorie zijn afgehandeld.

Vraag 8

Ziet u ook in dat het plaatsen van camera's, het weghalen van bankjes en vrijwilligers die toezicht houden in supermarkten een gevolg is van het falende beleid? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8

Ik deel uw gevolgtrekking niet, omdat de praktijk aantoont dat de genomen maatregelen effect sorteren. In de pilot procesoptimalisatie in Ter Apel zijn het afgelopen jaar sterke resultaten geboekt ten aanzien van het versneld afhandelen van zaken van overlastgevende asielzoekers.

Tegelijkertijd erken ik dat tempo geboden is als het gaat om het inrichten van sobere opvanglocaties voor kansarme asielzoekers. Het COA en de ketenpartners werken hard om de locatie in Ter Apel zo spoedig mogelijk op te schalen. Per 1 oktober jl. zijn 30 plekken gerealiseerd. Op korte termijn worden deze plekken opgeschaald naar 50 plekken met het doel om uiteindelijk 100 plekken te realiseren. Dat het beoogd aantal plekken niet eerder kan worden gerealiseerd, hangt samen met de vereiste aanpassingen van gebouwen en de werving van voldoende gekwalificeerd personeel. Voor het einde van deze maand gaat de sobere opvang voor kansarme asielzoekers ook in Cranendonck van start. Deze maatregelen versterken de bestaande aanpak van (potentiële) overlastgevende asielzoekers.

Ik blijf in gesprek met de burgemeesters van Westerwolde en Cranendonck omdat ik mij tot het uiterste wil inspannen om de gemaakte afspraken na te komen.

Vraag 9

Bent u het met de burgemeester van de gemeente Cranendonck eens dat de huidige situatie in Budel en Maarheeze zorgt voor polarisatie onder inwoners? Steunt u de oproep van de gemeenteraad om azc Budel te sluiten? Waarom?

Antwoord 9

Ik zie dat incidenten het draagvlak voor asielopvang op scherp zet. Het is van cruciaal belang dat de beperkte groep overlastgevers het niet verpest voor de vluchtelingen die wel onze bescherming verdienen. Ik zet mij daarom met COA en andere ketenpartners en in overleg met de gemeente Cranendonck blijvend in om met verschillende maatregelen de rust weer terug te laten keren. Om zo met elkaar het draagvlak voor opvang te behouden, ook in de gemeente Cranendonck.

³ <https://www.coa.nl/nl/incidentenregistraties>.

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/06/26/tk-bijlage-cahier-2023-10-incidenten-en-misdrijvenoverzicht>.